

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repe tate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Missionarium rerum

(+). Actualul Pontific Roman e supranumit „Papa Misiunilor”. Și este cu adevărat. Gândul răspândirii credinței între cei ce trăiesc în întunec și în umbra morții, ca și readucerea disidenților la unitatea dintru început a Bisericii lui Hristos, l-a preocupat fără încetare de când s'a urcat în scaunul vârhovnicului Petre. Despre ceea ce a dat dovezi mișcătoare, cu vreme și fără vreme.

Cea mai nouă dovadă de respectul și dragostea înțelegătoare ce o are Piu XI pentru opera misionară și lumea care-i obiectivul acestei opere, este scrisoarea apostolică Missionarium rerum din 14 Sept. c. E adresată cardinalului Petru Fumasoni-Biondi, prefectul S. Congregației de „Propaganda Fide”, dar sună Urbiet Orbi și aduce vestea mare că Părintele, Obștesc al creștinătății a hotărât, pentru anul 1940, deschiderea unei Expoziții de artă sacră a Ținuturilor Misionare și a Bisericii de rit oriental. Motivarea acestui magnific gest părințesc-pontifical e dintre cele mai luminoase.

„Arta, care e una dintre cele mai înalte manifestări ale geniului și a culturii tuturor neamurilor — așa scrie Sf. Părinte — oferă Sf. Biserici cele mai demne și mai strălucite mijloace pentru săvârșirea cultului extern. De aceea noua Expoziție de artă creștină va fi ca o oglindă minunată, în care se vor reflecta gusturile diferitelor popoare și în care se va putea studia, pe teneiu de bogată documentare, adaptarea artei bășinase la toate exigențele misionare. Expoziția aceasta va dovedi neamurilor spiritul cu adevărat catolic al Bisericii lui Hristos, carea e plină de respect față de patrimoniul artistic și cultural, față de legile și obiceiurile fiecărui popor, întrucât nu sunt contrare legii lui Dumnezeu. Biserica, încă dela începuturile sale, a repetat cu S. Pavel că nu caută altceva decât suflete (2 Cor. 14—15) și că se face totul, tuturor (1 Cor. 9, 22). Și mai arăta această Expoziție cum ideea creștină este inexhaustibil de fecundă chiar și pe tărâmul artelor și cum înțelege ca, ridicându-se deasupra atâtor împărecheri penibile, să adune în Părintelui Obștesc, într'o admirabilă unitate spiritului, artele unor neamuri atât de deosebite unele de altele, pentru ca s'aducă lui Dumnezeu omagiul laudei și al frumseței”.

Cuvântul Părintelui din Cetatea Veșnică spus. Și acest cuvânt se va traduce în faptă. Așa nu mai începe nici o îndoială. Cum și aceea că Roma papală va face încă dovada atotcuprinzătoare sale largimi deși a înălțimii evanghelice dela care privește poate fi pus în slujba lui Hristos și a înălțării sufletelor. În același timp se va împlini dorința arzătoare a Preafer. Părinte, ca studiile științifice de misionologie vor lua un nou și viguros avânt.

Isprava unitofobiei

Câteva cazuri recente de sectarism pravoslavnic — Neodihnitul orgoliu sibian și interesele neamului

(—). Românii ortodocși și uniți din Ardeal au trăit multă vreme în bună frățietate. Au trădit cu puteri unite în ogorul neamului. Ar putea munci și acum așa. În bună armonie.

Duhul cel rău însă nu se împacă ușor cu așa gând creștinesc și românesc. El vrea vrajbă și ură și sfășiere. A pus, deci, stăpânire pe câțiva dintre corifeii ortodoxiei. Le-a arătat, în miraj ameștor, munții slavei nepieritoare la care se vor ridica, mergând pe urmele lui Herostrate, dacă vor reuși să dea foc templului românesc unit cu Roma străbună. Le-a înflăpt acest gând, ca un piron ruginit, drept în moalele capului. Și apăsarea lui necontentă pe creierul, și altfel slăbuș, s'a transformat în idee fixă. Unitofobia a devenit axa existențială a acestor eroi confesionali, pe cât de triști pe atât de anacronici. Ea este motorul și măsura a tot ce gândesc și a tot ce fac. Pentru tot ce cade afară de ea nu mai au simț, nici înțelegere. Adevărul, interesele neamului și ale țării, bunul simț și armonia creștinească, sunt cuvinte sterpe și fără cu prins pentru cei loviți de această cumplită fobie religioasă. Este deadreptul de necrezut în ce măsură a reușit acest microb al sectarismului pățimaș să răvășească judecata sănătoasă a nefericitorilor confrăți. Dăm aci, din cele multe, numai câteva exemple dureroase.

1. „Curentul” din 26. 9. 37 publică „o plângere stranie a unui urmaș al Dacilor din Țara Oașului”. Gheorghe Plulan din Tur, a lungat de mizerie din comuna părinților săi, și-a căutat un codru de pâine în Canaanul Capitalei. După un lung și costisitor calvar ajuns, în sfârșit, să fie angajat muncitor la pirotehnia armatei. În ultimul moment însă i-s'a pus în cale o piedecă neașteptată. Funcționara care trebuia să-i dea actele, l-a declarat ungar și l-a spus că n'are ce căuta acolo. Românul s'a apărat cum a putut. Și cu graiul, și cu portul, și cu numele părinților și cu locul de origine. Că doar Oșan ungar nu s'a pomenit. Funcționara însă a pus capăt discuției: „Atunci, pentru ce ești catolic?” Oșanul nostru a rămas uluit și se plânge gazetel cu multă amărăciune: „Inseamnă deci că toată Țara Oașului, urmași a dacilor, sunt născuți unguri. Și tot Maramureșul sunt unguri și tot jud. Sălaj, sunt unguri, fiindcă sunt catolici. Adică te face ungar cu forță, când pe noi oșenii nici ungarul, cu toată prigoana lor, nu ne-a putut face unguri”.

Așa este. Sunt la noi o seamă de maniaci cari vreau să facă pe Românii uniți unguri cu orice preț. Fac propagandă neobosită în acest sens. Și, precum se vede, nu fără rezultat. Indignat, ziarul „Curentul” însuși infierează „con-

fuzia ce se pare că începe să se facă în unele capete scrintite, la acest sfârșit al deceniului al doilea dela desrobirea Ardealului, între românii uniți din Ardeal și între unguri”. Și speră „că e pentru întâia și pentru ultima oară când trebuie să pună o asemenea chestiune”.

Este, într'adevăr, mai mult decât stupid. E idiot ceea ce fac bătașii noștri pravoslavnici. Se ridică, cu toată îndrăzneala inconștienței, împotriva realității evidente. Și nu se întreabă o clipă, cui prodest? [Căci, hai să zicem, uniții n'ar fi ceea ce sunt. N'ar fi români de sânge. N'ar fi ei făuritorii conștiinței naționale. Ci ar fi un milion și jumătate de unguri romanizați. Orice minte românească ar trebui să se bucure de acest câștig. Ar trebui să se felițite și nici decum să caute a-l alunga din comunitatea națională. — Totuși, la Sibiu nu-i așa. Preacucericii vreau cu tot prețul să fie neamul mai mic decât este. Și să-l sfășie, nu să-l uniască. Așa înțeleg ei naționalismul. Fîludcă suferă de boala mai sus pomenită.

2. Alt caz. — Păr. Lupaș intrupează expresia academică a unitofobiei. În această dublă calitate, de academician și unitofob, a scris de curând „Istoria unirii Românilor”. El bine, nu se poate închipui un monument mai desăvârșit al sectarismului pățimaș, decât această maculatură pretențioasă care desonorează numele de istoric.

Pentru păr. Lupaș Biserica unită, strădaniile ei românești, sacrificiile și contribuția ei la ridicarea neamului românesc, din capul locului, nu există. Nu există nici oamenii cari, oricât s'ar fi jertfit pentru nașla română, au avut nenorocul de a trăi la Blaj ori de a fi fost uniți. Nici în trecut, nici în prezent. Școalele Blajului? Exact cât școala din Orlat, care s'a deschis cam deodată cu ele. Clain, Șincal, Malor? Niște înstrăinași „de tulpina neamului”. Luptele lui Klein? Un fleac, abia pomenit.

Multe ne-a fost dat să vedem și să trăim. Așa ceva însă nimeni, nici un cap de semidoct pocălt, nu și-ar fi putut închipui și nu și-ar fi putut permite. Lucrarea istorică a păr. Lupaș este o rușine care va rămâne istorică. Nu spre cinstea Academiei!

Este și asta o ispravă a unitofobiei.

3. Al treilea caz. — România are mulți dușmani și prea puțini prieteni peste hotare. Propaganda noastră este deficitară. Trebuie să ne bucurăm, deci, de câteori oameni de seamă străini vin, cu gând de prietenie, să ne vadă la noi acasă și să ducă, dela fața locului, convingerea dreptății noastre. Ei numai folositori ne pot fi.

De aceea trebuie să ne bucurăm sincer

de înalta vizită a Cardinalului Tisserant. În afară de situația sa înaltă în ierarhia lumii catolice, Cardinalul este un savant de renume. E purtător al „Legiunii de onoare” franceze. A luptat în tranșee și a sângerat pentru biruința dreptății din care s'a născut România mare.

Țara a și înțeles acest lucru, atât de simplu și de firesc. L-a primit cu dragoste și cu bucurie. Cu autoritățile în frunte. Inuși M. Sa Regele a ținut să-i acorde una din cele mai înalte decorațiuni.

Unitofobia a cântat și de astă dată afară de corul nației. S'a sburilit întâi d. Matei dela Cluj. S'a înfoliat apoi „Telegraful” Sibului într'un editorial pompos și gol ca o barbă metropolitană. Pentru pravoslavnica înțelepciune, Cardinalul este un comisar papal. Nu trebuia să se facă de dragul lui „alaiul costisitor pentru românism din punct de vedere material și producător de vrajbă sub raportul moral”. Când vin la noi „alde Cassulo și Tisserant” (sic!) este evident că ei vreau „a ne scoate din românism și de-a ne contopi în „sufietul universal”. Este deci „necesar să organizăm cât mai temelnic rezistența”.

Ce să spuim în fața acestui monument al... bunului simț siblian? Când te gândești cu ce se indeletniceau preacucericii în timpul când card. Tisserant sângeră pe front, și pentru cauza noastră, îți vine greața și desgustul. Și când vezi lăfăindu-se cu atâta desinvoltură neadevărul patent, pe întâia față a monitorului siblian, te învăluie o adâncă tristețe. Plâng preacuvioșii cheltuielile „materiale” ale acestor vizite, despre cari se știe că n'au costat nimic. Nimeni nu l-a întreat însă cât au costat cochetarile cu anglicanii, nici vizitele „oficiale” și fastuoase ale atâtor prelați ortodocși, din răsărit și din apus, cari toți au venit aci să ducă, nu să aducă. Fiindcă nu aveau nimic de adus. Nici material, nici moral. În afară, doar, de anatema pe care unul din ei a avut grija s'o svârle în capul ortodoxiei românești în chiar biserica Patriarhiei din București. — Totuși, „Telegraful” scrie așa cum scrie.

Cumplită boală unitofobia asta! Doamne ferește!

De ce război confesional? Ziarul „Timpul” din capitală s'a oprit, cu îngrijorare, la problema confesională pusă prin infilțarea noului vlădică ortodoxe a Maramureșului. Nu intră în discuția fondului. Nu vrea să judece cine are dreptate. Constată însă că, după toate semnele, stăm în fața unui adevărat război confesional. Care, între împrejurările date, ar fi o mare primejdie.

„Întrebarea este, — scrie gazeta — dacă setea de credincioși a celor două biserici (în sensul de a râvni la câștigarea lor prin prozelitism), folosește bisericilor, neamului și țării. Patem răspunde de pe acum, în chipul cel mai hotărât: nu. Amândouă bisericile își au meritele lor indiscutabile. Amândouă sinjesc neamul. Amândouă tind spre întărirea lui. Oamenii sunt egal de mulțumiți, egal de cumsecade, fie ortodocși, fie greco-catolici. Nu se simte nevoia nici unei schimbări, mai ales acum, când toată lumea are alte griji. — Atunci: de ce această tulburare a apelor? Și de ce atâta pasiune, într'un domeniu de înalte preocupări spirituale, în care lumea chinută caută azil și nădejde? — Răspundă fiecare conștiinței lui”.

Ne grăbim să răspundem, în ce ne privește. Socotim și noi războiul confesional mai mult decât o mare primejdie: o crimă națională. Stăruim și conșturăm și ne abatem să fie încunjurat. Și foarte ușor putem avea pace și liniște perfectă. Cum? Dacă ortodoxia ar lua salutara hotărâre de a ne lăsa pe noi în pace, concentrându-și toate puterile la munca de zidire sufletească a propriilor săi credincioși. Și, Dumnezeu știe, este puțină treabă de făcut în ocolul dreptmăritorii! — Există însă în sânul ortodoxiei românești un mănunchiu de ambiții bătăușe și cuceritoare. Sunt oameni cari vreau să treacă în istorie, dacă nu pot pe altă cale, apoi prin distrugerea bisericii unite. Își cheltuesc toate puterile și toată energia în această acțiune negativistă, născută dintr'un mare orgoliu transformat într'o mare pornire de ură. De aici marea „tulburare a apelor”, de aici urta campanie de hulă mincinoasă la adresa Bisericii unite, de aici instigarea autorității de

stat, care e pe cale de a se preface în uncalu prozelitistă în mâna Sibului care de 18 ani nu-și „mai dă odihnă oaselor”.

De aici se vede limpede și calea care duce la pace și armonie. Să se liniștească „oasele neodihnite”. Ortodoxia să-și vadă de munca și datoria sa și, mai ales, să nu angajeze statul la luptă împotriva Bisericii noastre. Pentru că dacă suntem atacați și luați la goana e datoria noastră să ne apărăm. Nu putem lăsa pur și simpli striviți de dragul am biței bolnave a cutărui „neodihnit”.

Chestiunea cu vizitele străinilor cari ocolesc Blajul

Să se lămurească!

După francezii din grupa pâr. Dasonville a urmat grupa unor vizitatori italieni, cari și ei au fost duși pe la Sibiu, dar nu au fost duși la Blaj. Itinerarul a fost făcut, desigur de aceeași mână. Și pentru că se pune în anumită lumină chestiunea, și ca să înceteze săpărătoare și nedemne bănueli, vom expune aici ce știm noi în legătură cu călătoria francezilor.

Astă iarnă, când s'a sulevat la Strasburg ideea venirii în România a societății „Voyage d'Amitié”, cineva pe care îl am eu acolo mi-a scris cerându-mi să ne îngrijim de un itinerar potrivit. Eu am scris atunci Părintelui Barral A. A., care e francez și e la București. P. Barral mi-a răspuns, că și cercuri catolice mai înalte din București au fost sesizate și se așteaptă anumite orientări, ca să se facă itinerarul, ceea ce se va și face.

Am scris acest lucru la omul meu din Strasburg și ne-am desesizat, știind cauza în mâni bune. — În Iunie, episcopia din Lugoj a primit o adresă dela comitetul central al „Agrului”, în care se comunică venirea grupelor franceze cu itinerarul cunoscut. Nu-mi închipui, că dl Dr. A. Borza, care a semnat această adresă — trimisă de sigur, și în alte părți — să fi aprobat din partea sa ori a conducerii „Agrului”, acel itinerar păcătos. Imi închipui

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Mărunțișuri

De multă vreme mă gândesc la unele lucruri, mărunte în apariție, dar însemnate pentru uniformitatea, la care ar fi de dorit să ajungem, la cultul dumnezeesc. Altele sunt însemnate, ca să nu expunem cele sfinte profanării, fără voia noastră. Cu riscul, de a nu plăcea unora și de a provoca supărări altora, scriu acestea.

Inceputul și sfârșitul rugăciunilor. Incepem rugăciunile cu „In numele Tatălui...” și sfârșim cu „Mărire Tatălui...”. Tot așa și la predică. Așa ar trebui să facem totdeauna. Să nu le inversăm, nici să nu folosim aceleași cuvinte și la început și la sfârșit. Nici să nu le folosim odată într'o formă, altădată în alta. Așa să ne deprindem elevii, așa să ne deprindem credincioșii. Așa să între în cărțile de rugăciuni și în cărțile de religie.

Rugăciunile să le zicem, cum se scriu în cărțile de cult. „*Plină de dar*” spune în limba noastră mai mult decât „*Cu dar dăruită*” și e în conformitate cu dogma despre Neprihănită zămislire. — „Să nu ai dumnezei streini înaintea mea”, nu „Să nu ai alți dumnezei streini afară de mine...” — „Fie voia ta” a intrat adânc în limbă și e mai plăcut decât „Facă-se voia ta”.

Citatele din s. Scriptură în conferințe, în discuții, ba chiar și în predici, unii frați le spun latinește. Pentru ce? A vorbit Mântuitorul

latinește, sau profeții? Tot latinește citează și din ss. Părinți orientali! Pentru ce? Aș mai înțelege, dacă ar cita în grecește. Să cităm în românește, firește în traducere corectă.

Pilde de viață creștinească în predici luăm dela Sfinții apuseni. Noi avem pilde așa de strălucite și de grăitoare la Sfinții răsăriteni. Și numai unde nu avem, să recurgem la apuseni. Dar unde nu am putea avea? Firește, ar fi binevenită o carte cu „Viețile Sfinților”. A repausatului vicar Tit Bud, așa de bună pentru timpul său, nu se mai găsește. Inceputul pâr. S. Popa și al pâr. Barral a rămas un început. Dar asta nu ne împiedecă a ceti și a ne provoca la viețile sfinților așa cum le avem în Mineiu. Sunt așa de frumoase și putem spune poporului și data, când serbătorim pe acei sfinți. Cât de frumos și de potrivit e, când în predica din cutare duminică pomenim și viața sfântului din aceea duminică. Nu mă gândesc la sfinții mari, pe cari îi prăznuim cu sărbătoare legată, ci la sfinții Sozont, Severian, sau la sfințele Haritina, Iuliana, sau la oricare se potrivește pe duminică respectivă. Sau la vreunul de peste săptămână. Ar fi predica mai interesantă și mai legată de viața zilnică.

Exces de curățenie. Am văzut proști scuturând antimisul. Am văzut ștergând discul cu purificatorul și apoi scuturând, fluturând purificatorul. Nu-i primejdie de profanare? Nu ar putea să fie părțile mărunte, neobservate, cari și ele sunt Trupul și Sângele Domnului? Să ne mulțumim, cu ce putem curăți cu bure-

tele, dar să nu expunem Sfintele. Ce rămâne neobservat pe antimis, sau pe disc, sunt bune rămase și nu se profanează.

Clătitul linguriței după ce cuminecăm 2-3 credincioși nu o găsem nici igienică, nici practică. Pot ajunge părțile în paharul, în care clătim. Bem noi conținutul paharului și apoi să-l spălăm. Eu am mai scris odată în „Unirea” despre modul, în care cuminec eu. După amestecarea sfintelor, sorb s. Sânge, cât se poate soarbe. Iau cu vârful linguriței o parte, o pun pe limba celui care se cuminecă și apoi șterg lingurița cu purificatorul, dela care las o parte să atârne din mâna stângă spre mine. Totdeauna mă uit cu grije să nu rămână ceva pe dosul linguriței înainte de a o șterge. Dacă a rămas ceva, trag dosul linguriței pe marginea potirului și apoi o șterg. Această operație merge foarte lute, abia se observă, nu introduce salivă în potir și se pot cumineca cu un potir mic sute de credincioși. Modul acesta îmi pare și practic și igienic.

Clopoțelul. De multeori m'am gândit la observația pâr. Raftu dela exercițiile spirituale, asupra clopoțelului folosit, ca să dăm de știre credincioșilor, să ingenunche. E un semn, că nu am instruit în deajuns pe credincioși, ca să știe, când să ingenunche, fără semnalul dat cu clopoțelul. Ar trebui scos din uz clopoțelul și deprinși credincioșii. Prin asta îl facem să fie și mai atenți la părțile mai însemnate ale s. Liturgiei. Eu la s. Liturgie, pe care o celebrăm pentru elevi, am scos din uz clopoțelul. Și merge bine.

d-l Borza a primit itinerarul făcut de alții și l-a comunicat totuși, fie din inadvertență — sau din neștiință — și nouă la început — fie regretul cuvenit. A găsit totuși de bine să comande organizațiilor „Agrului” buna primire a distinșilor oaspeți.

În urma acestui indemn, la Lugoj s'a constituit un comitet de primire, iar eu am dat articol la „Universul” și comunicate la presa locală. — Eram în așteptarea termenului, fiindcă d-l Borza ne scrisese că acesta se va comunica la timpul său. Când colo ne trezim aici la Lugoj cu o scrisoare a d-lui Pușcariu, secretarul Oficiului Național de Turism (O. N. T.) din Cluj, adresată unui d. profesor, secretarul Touring-Clubului din Banat, prin care se avizează că la cutare dată va sosi la Lugoj o grupă de excursioniști francezi, pe care nici nu-i pune sub conducerea Păr. Dasonville, ci a dlui Butaillie; îi cere să se îngrijească de primirea lor cu muzică șcl., iar ca P. S. scrie să avizeze și pe Pr. Leander (directorul Internatului nostru de aici), fiindcă francezii vor să-i vadă și pe conașionalii lor.

Profesorul din chestie, neavând a face cu O. N. T.-ul, nu știa ce să înceapă, a venit la mine; eu cu tot regretul am constatat, că comitetul meu constituit de episcopie nu are nimic de făcut, ci pe dl respectiv l-am îndrumat la prefectul județului, care e președintele O. N. T.-ului pe județ. Mergând la prefectul, acesta l-a îndrumat la dl primar, care primise deja o telegramă dela Dl Ing. Darabant. Acesta îi aviza pe primar de sosirea oaspeților și-l cerea să închiriereze camere. O a 2-a telegramă, prin care se spune același lucru, îl cerea să se pună în legătură cu cercurile catolice. Atâta l-a trebuit primarului, ca să dea primirea tot în seama noastră, închirind el numai camerele. Înainte de a sosi la Lugoj, Păr. Dasonville, într-o scrisoare adresată P. S. Sale Episcopului nostru, își exprima profunde regrete și spunea că sunt dezolați, pentru că din greșala organizațiilor nu au putut vizita Blajul. Când am

Despre luarea de pe disc a Sfințelor a scris odată Păr. prepozit Brinzeu combatând blăscăciunile de a ținea cu amândouă mâinile discul și al ciocăni în dos cu degetul, ca să cadă dințele în potir. Ușor ar putea cădea și în mâinile preotului. Mai practic să se țină cu o mână și cu cealaltă să se tragă Sfințele cu ajutorul baretelui.

Rugăciunile înainte de cuminicare sunt pentru a aduce aminte credincioșilor pe deoarte de mărirea Tainei, ce s'a săvârșit și pe care o vor lua spre întărirea sufletului și a trupului, pe de altă parte, ca să deștepte înădădată părerea de rău pentru păcatele făcute și mărturisite. Unii preoți cetesc, sau rostesc aceste rugăciuni rar, cu evlavie cuvenită, așteptând astfel sentimentele, de cari trebuie să fie cuprinși și ei și credincioșii lor în fața Tainei. Alții le zic lute, grăbiți, probabil ca să camușe să le greșască. Se pierde din frumusețea lor și nu se ajunge scopul, pentru cari sunt rânduite. Păcat!

S. Scriptură a început a fi cetită și în Bălănt și de credincioșii noștri, de când Păr. Balan, azi episcop la Lugoj, a avut fericita inspirație să o tipărească cu litere latine. Am vădit că se pregătește o nouă ediție. Ar trebui să se împartă în pericope, pe zilele săptămânii, cum sunt multe ediții străine. I-am scris să face pe credincioși, ca să citească zilnic sau dacă nu au avut timp în vreo zi, să citească cel puțin o dată, pentru că să o citească de tot în un an. I-am aproptat tot mai mult de cuvântul scris al lui Dumnezeu.

Octavian Popa

putut apoi să stăm de vorbă cu Păr. Dasonville, l-am întrebat: cum s'a făcut acel itinerar? Sf. Sa ne-a spus că omul lui s'a adresat societății româno-polono-suedeze, (Ing. Darabant) care a mai aranjat asemenea excursii. Ulterior am aflat, că dd-lor s'au adresat la toată lumea și au rămas la serviciile d-lui inginer Darabant, fiindcă acesta a aranjat și chestia cu valuta. Altfel — spunea tot Păr. Dasonville — sunt oameni cari nu iau lucrurile decât din punct de vedere turistic!

Evident, aci a fost o greșală. Și după aceea același lucru s'a întâmplat și cu italienii de după aceea, trebuie intervenit la d. Ing. Darabant și la societățile de turism, ca — mai ales pentru cei din țările catolice — să fie luat și Blajul în itinerar, doar alt punct mai important, pe care să se bazeze romanitatea noastră, nu pot arăta nicăiri în România mare.

Iar noi să încetăm cu intrigile și cu suspiciunile nedemne, cumcă adecă și în acest caz, „Agru” ar fi de vină. Dar n'ar fi rău să spună și acesta ce știe din partea sa.

N. Brinzeu

Intre vorbe și fapte. În recentele sale declarații politice făcute la Brăila, d. C. I. Brătianu, președintele Partidului liberal, a ținut să accentueze, între altele: „Noi nu declarăm război nici confesional, nici național, nimănui”.

Na știm de ce a socotit necesară această asigurare liniștitoare. Nu-i exclus, că în dosul ei stă o mică muștrare de conștiință pentru nou înființata episcopie ortodoxă a Maramureșului unit. — Oricum ar fi, noi luăm spre știre cu satisfacție această declarație. Ne-am bucura mai ales, dacă ea n'ar rămâne numai așa o vorbă în vânt. De consolări verbale, nu ne putem plânge, am avut parte din belșug tot mereu dela unire încoace. Ori de câte ori ni-s'a dat câte-o lovitură, s'a întins peste rară uleiul oratoriei celei mai onctuoase cu puțință. Ca să lertăm, să uităm, să nu veghiăm la ceea ce ni-se mai pregătea în umbră.

Ne-am bucura foarte mult, dacă acum nu ar fi așa. Dacă vorba Președintelui Partidului liberal ar fi un cuvânt programatic, urmat cu sfințenie și în acțiunea de guvernare. — În acest caz însă, cum explică d. C. I. Brătianu noua episcopie ortodoxă a Maramureșului? Recunosc înșiși ortodocșii că s'a făcut „prin surprindere”, nu pentru necesități spirituale ale ortodoxiei, ci pentru scopuri „missionare”, adecă prozelitiste. Asta a făcut-o guvernul liberal, provocând direct război confesional în Ardeal. Asta n'o fi declarație de război, cu vorba. Dar fapta ce-i? — Evident, acest lucru l-a făcut guvernul, nu partidul liberal. Dar d. C. I. Brătianu, tot cu acel prilej, s'a declarat deplin solidar cu activitatea guvernului ținut de partidul pe care Dsa îl prezidează. Ce are Partidul liberal de spus la lovitură pe care guvernul liberal a pregătit-o de mult, și a dat-o pe furiș, bisericii noastre, cu riscul de a deslănțul vrășmașii și tulburări în nordul Ardealului?

Până nu vom avea răspuns la această întrebare, menținem pe deantregul cele scrise în articolul nostru din numărul trecut, sub titlul „Caz de conștiință”.

Agru pe protopopiat. Se știe că, strâns legat de ierarhia bisericească, Agru este organizat pe parohii, eparhii și provincii bisericească. Statutele nu prevăd o organizare intermediară a districtului protopopesesc.

Totuși, ea ar putea fi folositoare. Adunând într'un mănunchiu pe toți fruntașii, gata de apostolat, dintr'un protopopiat, se poate desvolta o activitate mai bogată, mai rodnică

decât numai prin organizațiile parohiale. Cercetarea acestora prin conferințari și propagandisti străini de parohie, este cât se poate de binefăcătoare. Tot în felul acesta se pot organiza serbări, adunări etc. cu participarea mai multor parohii; un bun mijloc și acesta pentru întărirea credinței și sentimentului religios.

Toate acestea le-au cumpănit frații preoți din districtul Ocnele-Mureșului, cari în sinod protopopesesc au decis să porceadă la înjghebară unei organizații a Agrului pe protopopiat. Au incredințat, deci, la stăruințele Păr. prot. Emil Pop, cu săvârșirea lucrurilor pregătitoare pe Păr. Iuliu Căpâlean din Unirea. Acestea isprăvite s'a și ținut, Duminica trecută, adunarea de constituire în biserica din Ocnele-Mureșului. În frunte cu Păr. protopop au fost de față 12 preoți din comunele protopopiatului, fruntașii intelectuali din Ocne și celelalte comune, precum și un mare număr de credincioși cari au umplut biserica. — S'a făcut întâi slujba vecerniei, la care a predicat, potrivit cu însemnătatea momentului, prof. Dumitru Neda, redactorul nostru. A urmat apoi ședința de constituire rostul căreia l-a arătat, întâi, Păr. I. Căpâleanu, lămurindu-l apoi deplin prof. Augustin Popa, secretarul general al Agrului. — Trecându-se la alegerea comitetului de conducere, s'au proclamat aleși cel mai de seamă fruntași ai noștri din protopopiat, sub președinția dlui inginer Romul Ștefu. Misiunea acestui comitet provizoriu este să porceadă numaidecât la organizarea Agrului în toate parohiile protopopiatului, și după ce acest lucru va fi terminat, să convoace pe toți președinții organizațiilor parohiale și pe toți fruntașii gata de apostolie din district la constituirea definitivă a cercului agrist. — Ajute Dumnezeu!

Plecarea Card. Tisserant. Urmimele zile de rămânere în România Card. Tisserant le-a petrecut în eparhia Orășli, fiind tot timpul oaspele P. S. Păr. ep. V. T. Frențiu. Primit și aici, ca pretutindeni, cu toată căldura, de către autorități și mulțimile credincioșilor, în frunte cu clerul și arhierii, distinsul oaspe a vizitat toate instituțiile mai de seamă ale bisericii noastre. Întâi în Oradea însăși, apoi în Belșu. Aici, școalele au organizat o impunătoare primire. Cuvinte de bun sosir au rostit Păr. Dr. N. Flueraș, directorul liceului de băieți și dr. M. Hulea, în numele școlilor de fete. — O ultimă oprire încă, la Stâna de Vale, pentru câteva zile de recreare.

Aici l-au cercetat în 28. 9. 37, toți înalții noștri Arhierii. Veniau să-și ia rămas bun dela Ilustrul oaspe care se gata de plecare. În același timp, voiau să fie prezenți la o mică solemnitate care s'a desfășurat cu acest prilej. M. S. Regele, adecă, a binevoit a conferi Card. Tisserant rara decorație „Serviciul credincios” în grad de mare cruce. Prefectul județului Bihor, d. I. P. Băncilă a fost incredințat cu remiterea ei. Un frumos număr de personalități alese, autorități și fruntași ai vieții publice, au participat de asemenea la solemnitate. — Predând înalta decorație, d. Băncilă a salutat pe marele oaspe al țării în numele guvernului român, exprimând sentimentele de prietenie adâncă ale neamului nostru față de națiunile surori, franceză și italiană. Răspunzând, E. Sa a adus omagii M. Sale Regelui, mulțumind pentru cinstea ce l-s'a făcut și a dat noui asigurări de toată dragostea ce poartă pentru țara și neamul românesc. I. P. S. Sa Păr. mitropolit Alexandru a talmăcit bucuria Bisericii noastre unite, care și cu acest prilej aduce filiale omagii și asigurări de neclătită dragoste Sfântului Părinte Papa Pius XI, urmașul ver-

hovnicului Petru. — O masă aleasă, la reședința episcopescă, a încheiat solemnitatea.

Miercuri, în 29, E. S. Card. E. Tisserant a părăsit țara noastră, luând drumul spre Roma multelor și grelelor sale griji. O ultimă surpriză plăcută. O călduroasă manifestație în gara de frontieră *Jimbolla*. Mulțimea mare a credincioșilor noștri a ieșit într-o întâmpinare. A venit și corul din Comloșul Bănățean, condus de d. dir. V. Beșu. Păr. protop. *Medola* a adresat un ultim salut sfetnicului Sf. Părinte, care a răspuns și a binecuvântat, românește, mulțimea ingenunchiată. În uralele mulțimii și în valul de armonie al cântărilor corului, trenul a trecut granița spre Roma eternă!

Dumnezeu să-l ducă în pace pe Card. Tisserant și să verse bogate binecuvântări peste toate înaltele Lui strădanii!

Știri mărunte

Personale. Preaveneratul Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou, în sânul clerului eparhial, următoarele schimbări: păr. *Iustin Duldu* din Necrilești, la Coroiu distr. Dumbrăveni; *Ioan Cioara*, din Mogoș-Cojocani, dieceza de Cluj-Gherla, la Totoiu, distr. Alba-Iulia; *Nicolae Hâncu*, din Băgaciu, la Șaroș, distr. Dicioșmărtin; *Gheorghe Motoc*, din Hârșeni, la Boholt; *Ioan Pența*, din Toarcia, la Sântioana, distr. Dumbrăveni.

Misiuni populare. În zilele de 11—14 Sept. c. s'au ținut sfinte misiuni populare în *Brăteni și Giuluș*. La Brăteni le-a condus păr. *Dr. Coriolan Pop-Lupu*, prof. la Academia Teologică din Blaj. S'au înregistrat 620 apropieri de SS. Taine. La ascultarea mărturisirilor au dat ajutor și preoții: A. Decei, protopop; Teofil Hossu, Patr. Tatar, Aug. Suciu și Teofil Rusu, preotul local. — La Giuluș vestitor al cuvântului a fost păr. *Teodor Radu* din Unirea. S'au mărturisit și cuminecat 360 de inși. La spovedit au dat ajutor preoții On. Frâncu, Dumitru Moldovan și I. Cerghizan. — În zilele de 25—27 Sept. c. păr. *Dr. Nic. Lupu*, prof. de teologie în Blaj, a ținut misiuni populare în *Sânmihaul de Câmpie*. S'au cuminecat peste 600 localnici, dar au participat la misiuni și s'au spovedit și multă lume din satele învecinate (Archiud, Brăteni, Miceștii de Câmpie, Stupini, Zoreni). Cu ascultarea mărturisirilor s'au ostenit și frații în Domnul: L. Rusu, E. Chicludean și Nic. Fehete, preotul local.

Sfințirea bisericii din Buduș (j. Someș). Sfințirea bisericii din *Buduș* s'a făcut Duminică trecută în cadre dintre cele mai sărbătorești. Actul sfânt l-a săvârșit Preașf. *Iuliu* al Clujului, episcopul eparhial, în sobor de preoți și în ființa de față a unei mulțimi extrem de numeroase. Cu acest prilej, înaltul ierarh a rostit o vibrantă cuvântare de învățătură creștinească despre iubirea lui Dumnezeu. La banchetul ce s'a dat la școala primară din sat au toastat păr. episcop, d. ministru Valer Pop (fiu al comunei și sprijinitor al bisericii consacrate), Gelu Egri, Titu Malatu ș. a. La ora 6 după masă arhierul s'a reîntors, cu suita, la reședință.

Conferință religioasă la Sighet. *Agru* dela Sighet s'a îngrijit ca, pe ziua de 26 Sept. c., să aibă loc, în cadrele sale, o conferință cu subiect potrivit preferințelor membrilor săi și peste tot credincioșilor dornici de a învăța ceva luminat și folositor. Cel chemat să facă acest serviciu a fost d. *Dr. Zenovie Păclișanu*, valorosul nostru istoric, care s'a achitat, ca de obicei, strălucit, de însărcinarea luată. Vorbind despre rolul bisericii române unite în trecutul neamului nostru, a arătat care era starea Românilor din Ardeal înainte de unirea re-

ligioasă dela 1700 și cari sunt meritele fruntașilor dela Blaj ai culturii românești, cari au făcut legătura cu Apusul luminat, mai făcând totodată nu știință pentru știință, ci știință pentru luminarea neamului și fericirea idealului național. A avut cuvinte deosebi de calde pentru cel ce a fost Timoteiu Cipariu, neasemuitul savant și preot român din mica Romă dela îmbinarea Târnavelor.

Mitropolitul ortodox al Varșoviei în România. Săptămâna aceasta, mitropolitul *Dionisie* al Varșoviei a venit în vizită la frații săi de credință Români ortodocși. A cercetat pe S. S. Patriarhul Miron, mănăstirea Cernica și alte localități și așezăminte bisericesti-culturale din Vechiul Regat. La salaturile ce i s'au adus, înaltul ierarh a răspuns în l. polonă, fiindu-i tradusă vorba pe românește de tălmăci adhoc. Ministerul Cultelor a oferit din parte-i un banchet strălucit, la Athénée Palace, în cinstea oaspei polon ortodox.

Locale. Duminică viitoare, a săptămânii III după înălțarea s. Cruci, va predica în catedrală păr. *Victor Crețu*, prof. la liceul de băieți.

— S'au încheiat și *examele de bacalaureat*, sesiunea de toamnă. Rezultatul: dintre cei 126 de inși ce s'au prezentat la examenul în scris, au trecut 80, ca la examenul oral să treacă 60.

Planuri de activitate. Marția trecută comitetul *Asociației Scriitorilor Români* din Ardeal și Banat s'a întrunit la Cluj și a ținut ședință sub prezidiul d. Victor Papilian, prof. univ. După deschiderea ședinței președintele a evocat memoria scriitorului Pavel Dan dela Blaj, anunțând o serbare comemorativă în amintirea lui. După ce s'au citit apoi ultimele procese verbale și s'a ascultat darea de seamă despre activitatea din vară a comitetului s'a adus, între altele, hotărârea organizării unor ședințe literare în diferite orașe ale Ardealului. Așa: în Cluj, Blaj, Brașov, Arad, Oradea, Dej, Biștrița, Năsăud, Mediaș, Sighișoara ș. a. Asemenea s'a mai plănuț și ținerea de conferințe publice urmate de discuțiuni.

Nouă episcopie. De praznicul Nașterii Preacuratei, 8 Sept. a. c., a luat ființă noua episcopie de *Liepaia* (Letonia). Totodată a fost constituită și provincia bisericască a Letoniei, fiind ridicată arhiepiscopia din Riga la rang de metropolie. Bulelor papale privitoare la noile creații ecleziastice li s'a dat cetire în palatul arhiepiscopal din Riga în prezența nunțului apostolic Antonio Arata (pentru Letonia și Estonia), a arhiepiscopului mitropolit A. Spingovici de Riga, a ep. Slokan, admin. apostolic din Minsk (Rusia) și a altor autorități bisericesti și civile. — Prin aceasta a fost dusă la îndeplinire o inițiativă luată de însuși actualul Pontific Roman pe vremea când era vizitator apostolic al Ținuturilor Baltice.

Nebunia comunistă. În Rusia Sovietică se lucrează la reforma calendarului în sens marxist-ateistic. După informații de-ale gazetelor bolșeviste, în Moscova lucrează o comisie specială la un nou proiect ce va intra în vigoare cu începutul anului 1938. Amăsurat acelu proiect timpul dela nașterea Domnului Hristos până la 1917 va fi numit *»perioada capitalistă»*, iar cel dela 1917 încoace *»perioada comunistă»*. Lunile și zilele săptămânii vor fi numite după evenimente și personaje bolșevice însemnate. Așa Duminică se va numi Stalin; Sâmbăta: Lenin, ș. a.

† Gheorghe Ștef, preotul nostru din Cucerdea Română, a trecut la cele veșnice în ziua de 24 Sept. c. într'al 32-lea an al vieții și al 9-lea a preoției sale cinstite. — Facă-i dreptul Judecător parte cu cei aleși ai săi!

Telefonul „Unirii”

S. Craiova. Precum vedeți, evenimente importante și bune și rele, ne-au îngrădit cu material de actualitate. Îi vom da însă rând cât mai curând. Proba bil Sâmbăta viitoare. — Salutări!

I. Sibiu. Cum, nu pricepeți? Trăiți de atâta vreme între preacucericii vânzători de naționalism, și tot n'ajuns să-i cunoașteți! Măcar că nu-i grea de loc problema căreia nu-i găsiți deslegarea. Iată cum stau lucrurile: *»Bărbătețul»* dela Cluj a scos limba în urechi trenului care ducea pe Cardinalul Tisserant, venit în România cu toată prietenia și fără gălăgia costisitoare obișnuită cu prilejul vizitelor, destul de dese, cu care ne onorează atâtea căpetenii mai mari și mai mici, anglicane și orientale, și fără bărbii patriarhiale. Trebuia să fie mai dihai decât cucernicul dela Cluj. Și rezept deci la o necuviință de fond, lăjită pe toată pagină întâi a gazetei. Au voit să arate, în felul acesta, că ei știu da lucrurilor proporțiile pe care le merită, nu că *»bărbătețul»* care se răcăia într'o simplă și sbrulită în formă necuviințioasă. Care e cauza acestei subite porniri de mânie contra unui om de talia Cardinalului Tisserant, iar' nu-i greu de ghicit. Pe vremuri, adesea savantul Purpurat și-a permis să lupte și să sângereze pe cele fronturi de război, pentru o mare dreptate, din care s'a născut România mare. Tot pe atunci, tocmai în acele zile, preacucericii se osteneau cu mari zăia feturi și se căzneau cu multe târguiești. Sibiu! Sibiu! oaspe mare și foarte sărbătorit. Unul de-l cheama Petrițevici-Horvath, și era de profesie baron, trimis la Sibiu să cumpere școalele românești. Precum le-a și cumpărat iar alții dintre ei amar se frământau cu stilizarea unor declarații patriotice, publicate în Pester Lloyd, precum că Românii minunat de bine se găsesc în fericita Ungarie, care e rai pe pământ. — Este, deci, cât se poate de firesc, că acești preacucericii au o repulsiune organică împotriva Card. Tisserant. Nu li-se potrivește drumurile și ocupațiile încă din timpul războiului mondial!

B. Cluj. Am citit și... ne-am edificat. De acum nu mai avem nimic de zis. A spus-o doar, la Brăila, d. C. Brătianu, președintele partidului liberal, cât se poate de categoric și de limpede. Partidul și guvernul liberal, nu declară nimănu război confesional. Simțea, probabil oarecare mâncărime de conștiință din pricina noii vâdicii de dihonie confesională din Maramureș. Simțea, probabil, că e ceva ce nu-i tocmai la loc cu această cititorie a urei. De aceea a ținut să-și liniștească nițel conștiința și, de va putea, pe partizanii urei. — Din parte-ne, ținem să confirmăm întru toate spusesele d. C. Brătianu. Niciodată partidul și guvernul liberal nu a declarat război confesional. Nici nouă, nici altora. Dimpotrivă, a făcut totdeauna declarații mieroase și promisiuni ispititoare. Dar, din păcate și din nenorocire, mai există și fapte. Și, tot din păcate, au și ele oarecare importanță. Nu atâtea cât vorbele, de sigur, dar tot au ceva, cât de cât. Și faptele *»grăiește»* altfel! — Citind declarațiile d-lui C. Brătianu ne-a fugit gândul, fără voie peste mări și țări, la marginile pământului. Japonezii au pornit război contra Chinei. Îi duc cu multă înverșunare și cu sălbătăcie pilduitoare. Guvernul Japoniei însă nici gând n'are să declare război chinezilor. Doamne ferește! Ci îi face mereu declarații de dragoste. Mi-se pare că nici nu și-a rechemat încă pe reprezentantul diplomatic dela Nanking. Fiindcă, principial, Japonia nu declară război nimănu! Că-l face, asta-i altă căciulă!

A. București. Luați telefonul și anunțați imediat pe cei ce se cad. Adeca: redacția *»Universului»* București și Cluj; *»Telegraful»* Sibiu; *»Renăscerea»* Cluj; și celelalte surate. Le-a scăpat, se vede marea catastrofă național-pravoslavnică, pe care o vestește *»Lumea Românească»* din 20. 9. 37. E vorba, anume, de *»Francisc Sigismund»* în persoană. Exact și direct despre marile convertit, călugărul catolic care s'a făcut preot ortodox și a suferit, în toleranța noastră țară, prigoane crâncene din partea papistașilor vicleni și barbari. Furat a fost cu automobilul, dispărut în neagra noapte, etc., până când dânsii l-au salvat cu mare greutate de grozava ură a internaționalei ieziutice. — Of și vai și iarăși vai și iarăși of! Auziți acum ce s'a întâmplat cu *»marele convertit»*. L-a luat la prigoană poliția țării. Zice că ar fi convertit, pe seama sa, prin falsuri, furturi și spargeri niscăi lucruri cari erau, în civile, ale altora. Nici un protest n'a ajutat. Bietul apostol și misionar a fost prins acum de curând, din nou, de către nemiloasele organe de ordine, la Brașov, și de acolo trimis în lanțuri la Chișinău. Aici i-s'a deschis, pentru a doua oară, celula de pustnicie, unde se va cuftunda în meditații lungi și tihnite despre suferințele amare ale convertiților, spre a face mai rapide progrese în desăvârșire. — Confrății dela Sibiu și dela Cluj însă să nu-l facă uitat. Pentru ei suferă bietul mucenic Francisc Sigismund. Fiindcă prea i-au fost dragi!

S. Agrieș. Am primit abonamentul pe 1935.

Oficiul parohial Corpadea. Am primit abonamentul pe 1933.

G. Cluj. Am primit 200 Lei. Achitat până la 30-VI 1938.

Oficiul parohial Dragu. Confirmăm primirea abonamentului pe 1935 și 1936.

Friedrich conte St. Quentin Iedova. Primit abonamentul pe 1937.

Biserica Jueul de jos. Confirmăm primirea abonamentului pe 1938.

V. Lozna. Am primit 200 Lei, abonament pe 1933.

Ț. Lugoji. Am primit abonamentul pe o jumătate de an.

Oficiul parohial, Moftinul mic. Am primit 200 Lei. Achitat până la 30. VI 1937.

N. Mintia. Am primit abonamentul pe 1933.

B. Măgura-Ilvei. Chităm primirea abonamentului pe 1937.